

– країни-члени ЄС являють собою надзвичайно великий та потужний ринок, причому прив'язка до нього та скасування взаємних обмежень у процесі торгівлі з ним здатні допомогти вирішити основні проблеми збуту продукції, яка виготовляється в Україні;

– присутність у європейському ринковому просторі, а також міждержавне, міжурядове та міжвідомче співробітництво дадуть змогу Україні брати активну участь у програмах галузевого, технологічного, науково-технічного, освітньо-гуманітарного розвитку Євросоюзу;

– лібералізація та взаємне відкриття економічних режимів є гарантією капіталовкладень, що зумовить приплив іноземних інвестицій до країни;

– офіційний європейський статус автоматично означав би поширення на Україну всіх вигідних для її економіки особливостей режиму діяльності в торговельно-інвестиційній сфері, які поширюються і на інших членів Євросоюзу [5, с. 216].

Список використаних джерел:

1. Кулішов В. В. Дослідження сучасної світової глобалізації в економічних процесах / В. В. Кулішов // Вища школа. – 2011. – № 9. – С. 92–100.
2. Передрій О. С. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / О. С. Передрій. – К. : Знання, 2015. – 264 с.
3. Яблонська А. А. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014–2015 рр. / А. А. Яблонська, Ю. Кравец, Ю. Стасина [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/>.
4. Сохацька О. М. Глобальні дисбаланси: світова та українська економіка / О. М. Сохацька // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – жовтень-грудень, 2012. – Випуск 4 – С. 137–152.
5. Колодко Г. В. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн / Г. В. Колодко. – К. : Основні цінності, 2013. – 320 с.

Юхименко Г.К.

студентка,

Науковий керівник: Дученко М.М.

кандидат економічних наук, доцент,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Через динамічність економіки і фінансово-кредитної системи України та нестабільну політичну ситуацію необхідно постійно змінювати спосіб регулювання грошово-кредитної політики Національного Банку. Формування монетарної політики в умовах ринкових трансформацій в Україні є складним процесом, який потребує нових механізмів реалізації відповідно до розвитку

економіки нашої держави. Важливо враховувати попередній світовий досвід у грошово-кредитному регулюванні та минулі помилки при розробці майбутнього плану політики. Тому потрібно виконати детальний аналіз її результатів протягом минулих років, розглянути позитивні та негативні наслідки.

Об'єкт дослідження. Грошово-кредитна політика НБУ як сукупність заходів, спрямованих на забезпечення стабільності національної грошової системи та економіки в цілому.

Предмет дослідження. Заходи, проведені з метою грошово-кредитного регулювання в Україні з початку її незалежності.

Мета. Детальний аналіз монетарної політики Національного Банку України у певні часові періоди в залежності від різних політичних та економічних умов у країні, визначення позитивних та негативних її аспектів.

Завдання. Проаналізувати грошово-кредитну політику НБУ, його заходи для врегулювання національної економіки України; визначити помилки та можливі вирішення сучасних проблем.

За визначенням Національного Банку України, грошово-кредитна політика є комплексом заходів на грошовому ринку, спрямованих на стабілізації грошової одиниці України шляхом використання визначених засобів і методів, таких як:

- відсоткова політика;
- управління державним золотим фондом;
- операції з цінними паперами (крім цінних паперів, що підтверджують корпоративні права);
- контроль експорту та імпорту державного капіталу, та регулювання строків розрахунків за їх операціями;
- емісію власних боргових зобов'язань та операції з ними;
- рефінансування незалежних комерційних підприємств та регулювання норм їх резервів [1].

Монетарну політику НБУ можна розділити на три етапи. Перший (створення) почався у 1991 році. Під час нього був помітний перехід до ринкової економіки. Але такі дії спричинили збільшення кризи, яка вже на той час спостерігалась з часів колишнього СРСР. Через наростаючу кризу влада тимчасово зменшила ринкові перетворення.

Розглядаючи тогочасні реформи варто зазначити, що тоді розпочався деструктивний період у функціонуванні грошово-кредитної політики України. Це було спричинено тим, що на той час практикувались:

- фінансування державних підприємств, в тому числі і нерентабельних;
- бюджетне фінансування сфери послуг;
- заходи проти збільшення рівню безробіття, характерної для неринкової економіки часів радянської влади;
- затримка процесу відмови від рубля, як національної валюти. Це було затверджено лише в 1992 р., до того моменту Україна не могла вести власну грошову політику.

Таким чином, дефіцит державного бюджету становив 7 % від ВВП. Облікова ставка НБУ в цьому році сягнула 80 % річних і під кінець року підвищилась до 100 % [2].

В 1993 р. напрям політики банку не змінився. Єдиним способом покриття дефіциту могло бути лише пряме фінансування уряду від НБУ. На початку 1993 р. таке фінансування становило 70 % бюджетного дефіциту, під кінець воно піднялось до 95 %. Облікова ставка Національного банку в 1993 р. досягла відмітки у 240 %. При цьому це реалізувалось певними адміністративними методами, наприклад, дефіцитне фінансування, контроль системи ціноутворення, пільгове кредитування тощо.

Другий етап почався наприкінці 1993 р., коли НБУ перейшов до антиінфляційної політики. Після цього облікова ставка НБУ у 1994 р. змінювалась зі 140 % до 300 %, а ріст позичкового і депозитного відсотків вперше сягнув від'ємного значення.

Починаючи з 1995 р. монетарна політика НБУ здійснювалась за допомогою неемісійних засобів для виходу з кризи. Таким чином, у тому ж році був прийнятий бездефіцитний бюджет, що вважалось неможливим, оскільки реальний дефіцит на той момент сягав 9,5 % від ВВП, а отже, змушувало НБУ перейти до його емісійного покриття, оскільки сама держава не мала коштів для цього. У 1995 р. він сягнув вже 7 %, але були затверджені неемісійні джерела для його покриття (облігації та зовнішні запозичення). Така політика призвела до невеликих позитивних змін – гальмування процесу зменшення ВВП (від 23 % до 1,7 %), зниження облікової ставки банку до 35 % у 1997 р. та 27 % у 2000 р.

Останній етап монетарної політики НБУ почався у 2000 р. Вперше за весь період незалежної України ВВП зріс на 6 %. У 2001 р. приріст ВВП становив 9 %, у 2002 р. – 5 %, 2003 р. – 9%, та у 2004 р. – 12 %. Спостерігалось зменшення інфляції (2000 р. – 25,8%, 2001 р. – 6,1 %, 2002 р. – 9,4 %, 2003 р. – 8,2 %, 2004 р. – 12,3 %). Спостерігалась зміна рівня інфляції. Якщо у 2000 р. він сягнув 25,8 %, то у 2001 р. – 6,1 %, у 2002 р. – 9,4 %, у 2003 р. – 8,2 %, а у 2004 р. – 12,3 %. Також відбувається зміцнення національної валюти та зменшення рівню безробіття [3].

Через політичну кризу у 2013–2014 рр. була прийнята еkleктична політика у цілях стабілізації фінансової системи. У 2015 році НБУ притримувався політики плаваючого валютного курсу та монетарного таргетування. У наступному році банк прийняв політику інфляційного таргетування, яка діє і сьогодні. За умов достатнього рівню міжнародних резервів основними її цілями є:

- встановлення рівню інфляції 5% до 2019 р.;
- поповнення міжнародних резервів;
- стабілізація валютного ринку;
- відсоткова ставка як операційна ціль [4] [5].

Створення та застосування систем заходів монетарної політики НБУ є досить складною та відіграє значну роль в структуризації функціонування ринкової економіки і забезпеченні стрімкого економічного розвитку нашої держави. Оскільки НБУ використовує різні механізми та інструменти, то їх

вибір залежить від стану фінансового ринку та цілей грошово-кредитної політики. Кожен з них має свої переваги і недоліки, отже їхнє використання має бути детально продуманим.

Список використаних джерел:

1. Про Національний банк України // Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Про Національний банк України // Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV.
2. Нестеренко Л. О. Сучасна грошово-кредитна політика України та основні засади її формування / Нестеренко Л. О., 2011.
3. Стельмах В. С. Монетарна політика Національного Банку України: сучасний стан та перспективи змін / Стельмах В. С., 2009.
4. Рада Національного Банку України. Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу [Електронний ресурс] / Рада Національного Банку України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41258582>.
5. Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016 - 2020 роки // Постанова від 18.08.2015.